

Drago Rudel

Kaj ima Škotska kot vodilna država EU na področju storitev zdravja in oskrbe na daljavo povedati Sloveniji?

Na povabilo Slovenskega društva za medicinsko informatiko (SDMI) je na kongresu Medicinska informatika 2016 (MI'2016), ki ga je v dneh od 10. do 11. novembra 2016 v Zrečah organiziralo SDMI, kot uvodničar nastopila dr. Margaret Whoriskey s Škotske. Na Škotskem je odgovorna za razvoj storitev za zdravje na daljavo. V okviru Ministrstva za zdravje Škotske vodi oddelek za nove storitve v oskrbi, ki temeljijo na tehnologijah in digitalnih inovacijah (*Technology Enabled Care and Digital Healthcare Innovation – TEC&DHI*). Odgovorna je za 30-milijonsko vrečo investicijskih sredstev programa za uvajanje storitev, ki jih omogoča tehnološki razvoj na področju informacijskih in telekomunikacijskih tehnologij. V tej vlogi tudi predseduje nacionalnemu odboru za zdravje in oskrbo na daljavo. Je tudi predstavnica Škotske vlade v *Evropskem inovacijskem programu za aktivno in zdravo staranje (European Innovation Programme for Active and Healthy Ageing – EIP AHA)*.

Dr. Whoriskey smo povabili, da bi predstavila pot Škotske na področju zdravja in oskrbo na daljavo (telehealth, telecare), ki je s svojih aktivnim pristopom, finančnimi investicijami in rezultati postala ena od vzorčnih regij Evropske unije na področju storitev za zdravje in oskrbo na daljavo. T.i. »digitalno zdravje«, ki je širši pojem kot eZdravje, je postalo za škotski zdravstveni sistem prioriteta. V sistem »digitalnega zdravja« vgrajujejo nove storitve in procese, ki niso le dodatek k obstoječemu sistemu, pač pa njegov osrednji del. Storitve zdravstvene oskrbe postopoma integrirajo s storitvami socialne oskrbe v enoten sistem »integrirane oskrbe«. Delo izvajajo v skladu s strategijo »*Digitalno zdravje in strategija oskrbe 2017-2020 (Integrated strategy: Digital Health and Care Strategy)*«, katerega del je tudi nacionalni model za spremljanje zdravja na daljavo (telemonitoring). Ta strategija je rezultat večletnega razvoja in je nadgradnja vseh, ki so nastale od leta 2008. Vsaka strategija vsebuje tudi akcijski načrt z merljivimi cilji, ki jih uspešno izvajajo in v celoti dosegajo. Izvajanje strategije skrbno upravljajo in skrbijo, da zberejo in analizirajo njene učinke. To je mogoče, ker so vzpostavili ustrezne službe in za njihovo delo

zagotovili potrebna sredstva. Že leta 2008 so ustanovili *Škotski center za zdravje in oskrbo na daljavo (Scottish Centre for Telehealth and Telecare)*, ki se je razširil in prevzel zgoraj omenjen naziv TEC&DHI. Škotska vlada bo v obdobju 2015-2016 samo za pripravo strategij, za podpiranje uvajanja novih storitev in za zbiranje ter analizo objektivnih učinkov namenila 10 milijonov EUR. Seveda center TEC&DHI skrbi tudi za ustrezno mednarodno promocijo škotskega pristopa, katere rezultat je, da TEC&DHI in druge škotske organizacije sodelujejo v številnih EU projektih, kamor jih vabijo kot uspešne partnerje z dobrimi referencami.

Dr. Whoriskey je na kongresu MI'2016 opravila tudi razgovore z več akterji na področju eZdravja ter zdravja in oskrbe na daljavo v Sloveniji. Na koncu njenega obiska sem jo prosil, da morda strne svoja opažanja v nekaj priporočil za nadaljnji razvoj zdravja in oskrbe v Sloveniji. Zapisala je naslednje:

- Dogovorite in uskladite nacionalne prioritete na področju eZdravja in celostne oskrbe.
- Oblikujte svojo vizijo in bodite pri tem ambiciozni.
- Zagotovite, da bo eZdravje (z vključenim zdravjem na daljavo) najvišja prioriteta za slovensko vlado (Ministrstvo za zdravje), kar se mora odražati v vseh politikah (strategijah) in zakonih.
- Združite strategije eZdravja, zdravja na daljavo in razvoja informacijske družbe.
- Združite zdravstveno in socialno oskrbo in se osredotočite na rezultate, ki so namenjeni neposredno državljanom kot uporabnikom storitev.
- Stalno nadgrajujte sistem, ne začenjajte stvari vedno znova.
- V pripravo in izvajanje strategij vključite vse deležnike, tudi politike, stratege, strokovne delavce in državljane.
- Sodelujte z izvajalci na nacionalnem in lokalnem nivoju, zbirajte izkušnje, učite se iz njih in evidentirajte dobre prakse od vsepovsod.

- Imenujte odgovorne osebe z izkušnjami za delo na nacionalnem in na lokalnih nivojih.
 - Določite kriterije uspešnosti in primerjajte rezultate med seboj.
 - Odkrivajte ovire in pospeševalne dejavnike ter jih ustrezno upoštevajte.
 - Podpirajte uporabo novih storitev in njihovo uvajanje v obstoječi sistem in zagotovite ustrezne vire za to.
- Trajno spremljajte napredek in ga vrednotite. Z izsledki izpopolnajte strategije in izvedbene načrte ter njihovo izvajanje.
 - Ustvarite pogoje za uvajanje in izvajanje storitev »digitalnega zdravja« na lokalnem nivoju.

Vsa priporočila so zelo aktualna za Slovenijo, ki mora v kratkem času pripraviti strategijo eZdravja za obdobje 2017-2020.

- **Infor Med Slov** 2016; 21(1-2): 30-31